

- 1134 „Оплата услуг (крім комунальних) ;
- 1135 „Інші видатки”.

Таким чином, необхідно розширити перелік видатків, які будуть проводитись за тим чи іншим кодом економічної класифікації (КЕКВ) з метою зменшення численних звернень розпорядників бюджетних коштів щодо їх нецільового використання.

Крім того, вищезазначені зміни, внесені наказом №482 [4], на наш погляд, сприятимуть саме зниженню ризиків нецільового використання бюджетних коштів. Це, в свою чергу, сприятиме підвищенню ефективності використання бюджетних коштів з метою покращення рівня соціально-економічного розвитку районів, міст, регіонів, держави.

1. Про бюджетну класифікацію та її запровадження (зі змінами та доповненнями): Наказ МФУ від 27.12.2001 р. № 604.

2. Роз'яснення щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету від 08.12.2006 р. №330 „Про затвердження змін до Роз'яснень щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету”.

3. Про внесення змін і доповнень до Бюджетної класифікації видатків: Наказ МФУ від 04.08.2008 р. №1024.

4. Роз'яснення щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету: Наказ ДКУ від 10.11.2008 р. №482.

5. Бюджетний кодекс України / Міжбюджетна реформа в Україні 2001 року. – К.: Парламентське видавництво, 2001.

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2007 р. №316 “Декларація цілей та завдань бюджету на 2008 рік (Бюджетна декларація)”// www.minfin.gov.ua.

7. Василюк О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України. – К.: Центр навч. літ-ри, 2004. – 608 с.

8. Каспрук Ю.В. Вплив ресурсів місцевого бюджету на темпи економічного зростання області // Регіональна економіка. – 2008. – №4. – С.38-44.

9. Слухай С.В., Гончаренко О.В. Удосконалення формування доходів місцевих бюджетів в Україні // Фінанси України. – 2007. – №8. – С.63-72.

10. Юрій С.І., Стоян В.І., Мац М.Й. Казначейська система. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 590 с.

11. Чечетов М.В., Чечетова Н.Ф., Бережна А.Ю. Бюджетний менеджмент. Ч.1. – Харків: ІНЖЕК, 2004. – 547 с.

Отримано 23.12.2009

УДК 65.053

В.О.КОСТЮК, канд. екон. наук

Харківська національна академія міського господарства

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТЕПЛОВИХ МЕРЕЖ

Розглядається методика розрахунку впливу найважливіших чинників на зміну прибутку підприємства.

Рассматривается методика расчета влияния важнейших факторов на изменение прибыли предприятия.

Technique of calculating influence of the most significant factors on change of the enterprise profit has been considered.

Ключові слова: факторний аналіз, прибуток, модель, тепла енергія.

В умовах ринкової економіки прибуток є основним критерієм ефективності конкретної виробничо-експлуатаційної діяльності любого підприємства. У величині цього показника знаходять відображення всі аспекти діяльності суб'єкта господарювання (техніка, технологія і організація виробництва, якість продукції, галузеві та інші особливості господарської діяльності).

У зв'язку з цим актуальне значення має факторний аналіз даного показника, тобто визначення впливу найважливіших чинників на його зміну. Слід зазначити, що це питання в тій чи іншій мірі висвітлюється багатьма авторами в економіко-статистичній літературі [1-3], однак ще залишається ряд не вирішених моментів.

Метою статті є дослідження та узагальнення теоретичних підходів щодо методики факторного аналізу прибутку підприємства теплових мереж, ураховуючи специфіку його виробничої діяльності.

Залежно від наявності вихідної інформації і завдань аналізу можна досліджувати вплив на зміну прибутку різної кількості факторів (двох, трьох та ін.). Виходячи з цього розрізняють аналіз двохфакторний, трьохфакторний, багатофакторний. При будь-якому аналізі необхідно перш за все побудувати вихідні розрахункові формули (моделі) аналізованих показників, які дають змогу визначити кількісний вплив різноманітних чинників на їх зміну. Фактори в моделях, що зв'язують аналізовані показники, розташовуються не в будь-якому порядку, а у певній послідовності, яка залежить від характеру економічних зв'язків між ними. Враховуючи це, розглянемо спочатку методику двохфакторного аналізу прибутку від реалізації теплової енергії споживачам. Факторну модель цього показника, що відображає його взаємозв'язок з чинниками, які впливають на його зміну, зображено на рис.1.

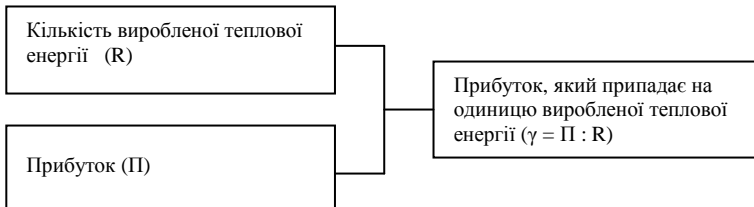

Рис.1 – Структурно-логічна модель двохфакторного аналізу прибутку

Виходячи з наведеної схеми взаємозв'язку (рис.1), прибуток підприємства можна представити у вигляді наступної факторної мультиплікативної моделі:

$$\Pi = R \times \gamma.$$

Розрахунок впливу зазначених чинників R і γ на зміну досліджуваного показника доходу $\Delta\Pi$ пропонується здійснювати способом ланцюгових підстановок за такими формулами (через „0” позначено абсолютні значення показників у базисному періоді, через „1” – у звітному періоді, знаком Δ – абсолютна величина впливу окремого фактора на зміну прибутку):

$$\Delta\Pi_R = (R_1 - R_0) \times \gamma_0;$$

$$\Delta\Pi_\gamma = R_1 \times (\gamma_1 - \gamma_0).$$

Балансову перевірку правильності отриманих результатів здійснюють за формулами:

$$\Delta\Pi = \Pi_1 - \Pi_0;$$

$$\Delta\Pi = \Delta\Pi_R + \Delta\Pi_\gamma.$$

Дана аналітична задача буде розв'язана правильно в тому випадку, коли значення зміни аналізованого показника ($\Delta\Pi$), розраховані за цими формулами, збігаються.

Для більш детального аналізу прибутку можна дослідити вплив на його зміну інших чинників. З цією метою пропонується розширити двохфакторну модель прибутку шляхом розкладання комплексного показника „прибуток, який припадає на одиницю виробленої теплової енергії” на наступні субфактори: коефіцієнт подання теплової енергії в мережу (K) і прибуток, який припадає на одиницю поданої теплової енергії в мережу (L). У цьому випадку структурно-логічна модель факторного аналізу прибутку матиме вигляд, наведений на рис.2.

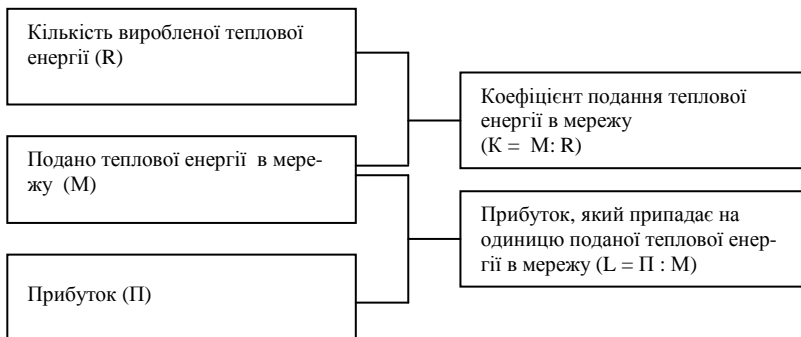

Рис.2 – Структурно-логічна модель трьохфакторного аналізу прибутку

З наведеної блок-схеми (рис.2) впливає така математична модель показника прибутку:

$$\Pi = R \times K \times L .$$

Розрахунок абсолютного впливу перелічених чинників R , K і L на зміну аналізованого показника $\Delta\Pi$ пропонується здійснювати за формулами:

$$\Delta\Pi_R = (R_1 - R_0) \times K_0 \times L_0 ;$$

$$\Delta\Pi_K = R_1 \times (K_1 - K_0) \times L_0 ;$$

$$\Delta\Pi_L = R_1 \times K_1 \times (L_1 - L_0) .$$

Сумарний абсолютний вплив усіх факторів дорівнює загальній величині зміни показника прибутку:

$$\Delta\Pi = \Delta\Pi_R + \Delta\Pi_K + \Delta\Pi_L .$$

Якщо складний фактор „прибуток, який припадає на одиницю поданої теплової енергії в мережу” розкласти на більш прості субфактори „коефіцієнт реалізації теплової енергії споживачам” (f) і „прибуток, який припадає на одиницю реалізованої теплової енергії споживачам” (β), то тоді отримаємо таку схематичну чотирирохфакторну модель аналізованого показника прибутку (рис.3).

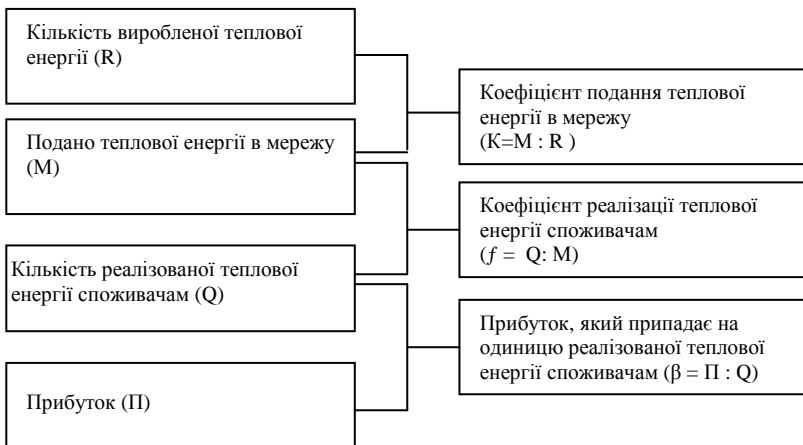

Рис.3 – Структурно-логічна схема чотирирохфакторного аналізу прибутку

З наведеної блок-схеми (рис.3) впливає наступна мультиплікативна математична модель прибутку для його факторного аналізу:

$$\Pi = R \times K \times f \times \beta .$$

Абсолютний вплив зазначених факторів R , K , f і β на загальну зміну досліджуваного показника прибутку ($\Delta\Pi$) пропонується обчислювати за розрахунковими формулами:

$$\begin{aligned}\Delta\Pi_R &= (R_1 - R_0) \times K_0 \times f_0 \times \beta_0; \\ \Delta\Pi_K &= R_1 \times (K_1 - K_0) \times f_0 \times \beta_0; \\ \Delta\Pi_f &= R_1 \times K_1 \times (f_1 - f_0) \times \beta_0; \\ \Delta\Pi_\beta &= R_1 \times K_1 \times f_1 \times (\beta_1 - \beta_0).\end{aligned}$$

Балансова перевірка:

$$\Delta\Pi = \Delta\Pi_R + \Delta\Pi_K + \Delta\Pi_f + \Delta\Pi_\beta.$$

Поглиблюючи далі аналіз, можна комплексний фактор „прибуток, який припадає на одиницю реалізованої теплової енергії споживачам” розкласти на субфактори: середній тариф одиниці реалізованої теплової енергії споживачам” (t) і рівень рентабельності об’єму продаж (ρ). Структурно-логічна модель показника прибутку у цьому випадку матиме вигляд, показаний на рис.4.

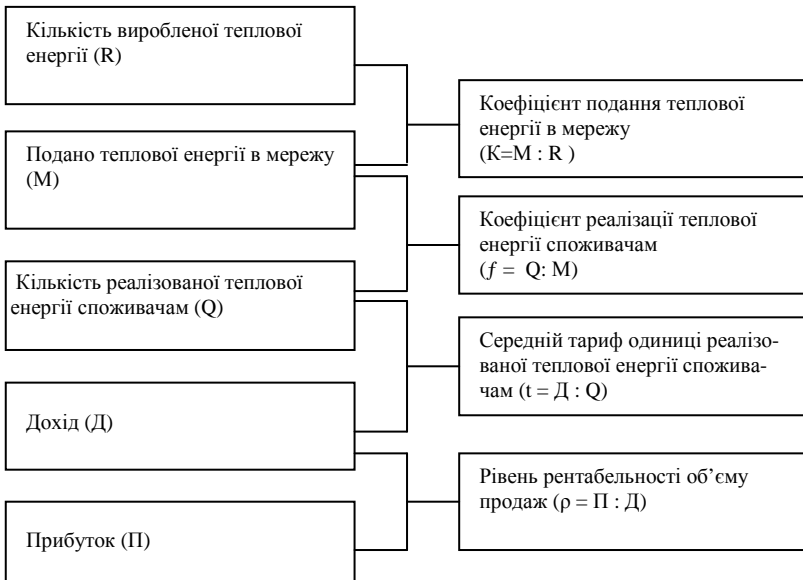

Рис.4 – Структурно-логічна схема п’ятифакторного аналізу прибутку

Виходячи з наведеної блок-схеми (рис.4), прибуток підприємства можна подати у вигляді наступної мультиплікативної моделі:

$$\Pi = R \times K \times f \times t \times \rho.$$

Застосовуючи до цієї формули спосіб ланцюгових підстановок, роздільний вплив зазначених чинників R , K , f , t і ρ на зміну показника прибутку ($\Delta\Pi$) пропонується обчислювати за формулами:

$$\begin{aligned}\Delta\Pi_R &= (R_1 - R_0) \times K_0 \times f_0 \times t_0 \times \rho_0; \\ \Delta\Pi_K &= R_1 \times (K_1 - K_0) \times f_0 \times t_0 \times \rho_0;\end{aligned}$$

$$\Delta P_f = R_1 \times K_1 \times (f_1 - f_0) \times t_0 \times \rho_0;$$

$$\Delta P_t = R_1 \times K_1 \times f_1 \times (t_1 - t_0) \times \rho_0;$$

$$\Delta P_p = R_1 \times K_1 \times f_1 \times t_1 \times (\rho_1 - \rho_0).$$

Сумарний абсолютний вплив перелічених факторів дорівнює загальному абсолютному приросту аналізованого показника. Для визначення структури впливу факторів, тобто їх питомої ваги (частки) у загальній величині приросту досліджуваного показника необхідно отриманий частковий вплив кожного чинника поділити на цей загальний приріст прибутку і результат помножити на 100.

Запропонована вище методика факторного аналізу прибутку дозволяє визначити абсолютний вплив найважливіших чинників на його зміну за будь-який період роботи підприємства, дослідити окремі тенденції такого впливу за останні 3-5 років і більше, обґрунтувати відповідні управлінські рішення при розробці стратегії розвитку конкретного господарства і тактики її досягнення.

1. Грабовський Б.С. Економічний аналіз. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.

2. Комплексный экономический анализ предприятия / Под ред. Н.В.Войто-ловского, А.П.Калининой, И.И.Мазуровой. – СПб: Питер, 2009. – 576 с.

3. Савицкая Г.В. Экономический анализ. – М.: Новое Знание, 2009. – 679 с.

Отримано 18.11.2009

УДК 332.8 : 658.15

Ю.І.МІЗИК, А.С.РЯБЧЕНКО

Харківська національна академія міського господарства

ШЛЯХИ МІНІМІЗАЦІЇ ВПЛИВУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ НА СТАН ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ

Аналізується вплив світової фінансово-економічної кризи на стан та майбутній розвиток підприємств ЖКК, розглянуто існуючі підходи до мінімізації наслідків та виходу з кризового становища, розроблено пропозиції щодо вирішення ключових завдань функціонування житлово-комунального комплексу.

Анализируется влияние мирового финансового кризиса на состояние и будущее развитие жилищно-коммунальных предприятий, рассмотрены существующие подходы к минимизации последствий и выхода ЖКК из кризисного состояния, разработан ряд предложений касательно решения ключевых заданий функционирования жилищно-коммунального комплекса.

In the article world financial crisis influence is analyzed on the state and future development of housing and communal services, the existent approaches are considered to minimization of consequences and way out of crisis situation, suggestions are developed in relation to the decision of key tasks of housing and communal services functioning.

Ключові слова: житлово-комунальне господарство, фінансово-економічна криза, комунальні послуги, енергоносії, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, тарифи.